Test af elevernes ordforråd

Juni 2020
Elsebeth Bechmann, derdiedas.dk

Test af elevernes ordforråd
1. udgave 2026
Copyright © 2020 Forfatterne & NCFF

Forfatter: Elsebeth Bechmann, derdiedas.dk

Indholdsfortegnelse

Test elevernes kendskab til eller tilegnelse af ord 4

Test elevernes ordforrådsstørrelse 9

Litteratur om ordforrådstest 11

Test elevernes kendskab til eller tilegnelse af ord

Den ugentlige eller månedlige test af en udvalgt ordliste

Her beskriver jeg, hvordan du kan teste elevernes kendskab eller tilegnelse af de ord, som klassen har fokuseret på eller skal fokusere på i forbindelse med et emne, en tekst eller en film.

Det er oplagt at have en liste af ord, som man forventer, at eleverne tilegner sig, og ud fra denne liste lave en test. Du kan vælge at lave en papirudgave eller anvende et af de programmer, du bruger i forvejen (*google docs/google classroom, lectio, quizlet, kahoot, quia, easy LMS, fyrebox, quizmaker etc*).

Følgende spørgsmål kan du stille dig selv, mens du laver testen:

Hvad er formålet med testen?

- Hvad skal du som lærer bruge testens resultat til?
- Skal eleven bruge testens resultat til noget?
- Hvad ønsker du/I at få ud af testen?

Hvis du kan svare på disse spørgsmål og dermed definere testens formål, er der meget, der giver sig selv i udviklingen af testen.

> *Formålet er dit pejlemærke i hele processen.*

Kan du bruge testens resultat til det, du gerne ville? Hvis ja, er din test velegnet.

I mødet med en ny tekst eller et nyt emne kan formålet med en test være at undersøge, hvor mange emnerelaterede ord eleven allerede kender (måling af præ-viden)? Det kan være en god fornemmelse for både elev og lærer at vide, at man allerede kender mange nyttige ord, og det kan lette den efterfølgende læsning.

Et andet meget almindeligt formål er at teste elevens tilegnelse af centrale emneord **efter** et forløb (opnåelse af læring). Her kan du overveje, om deres kendskab til disse ord skal testes både **før og efter** forløbet.

Det er motiverende, hvis man kan se fremskridt.

Dernæst bør du overveje, om formålet også er at øge elevens bevidsthed om disse ords vigtighed? I så fald bør du **dele resultatet** af både før- og eftertesten med eleven. Skal du blot bruge oplysning til planlægning af det næste forløb eller til karaktergivning, er det knap så vigtig med videndeling, men de fleste elever vil gerne kende resultatet for at kunne forbedre sig til næste gang.

> *Testning bør altid opfattes som undervisning.*

Jeg er ikke i tvivl om, at jeg altid vil dele resultaterne med eleverne, for det er vigtigt, at testning også opfattes som undervisning. Ellers mister det sin legitimitet, og eleverne vil med rette føle, at der ikke skal bruges tid på alt den testning.

Af samme grund bør eleverne naturligvis også møde testordene i "den virkelige verden". Det kan være som en del af de mundtlige og skriftlige opgaver, som bruges i forbindelse med den pågældende film eller tekst.

Hvilke ord?

I den ugentlige eller månedlige testning af emnebaserede ord vil det være mest naturligt at teste ***substantiver, verber og adjektiver.***

Jeg vil dog også anbefale at teste funktionsord som ***præpositioner, adverbier og pronominer*** fra tid til anden. De udgør en stor del af ordforrådet i top500, så vi gør eleverne en tjeneste ved at gøre dem trygge ved disse ord.

Kollokationer/ordforbindelser har også sin berettigelse. Megen forskning viser, at eleverne bygger en del af deres ordforråd op omkring sammensætninger af ord, omkring ordforbindelser. I et emne om Sport kunne det være "Fußball spielen", "ein Tor schießen", "ein Spiel gewinnen" osv. Er du nogle gange i tvivl om, hvilke kollokationer man bruger mest på tysk, kan jeg anbefale dig hjemmesiden wortschatz.uni-leipzig.de.

Eleverne lærer de ord, vi tester, så vælg altid de vigtige og nyttige ord.De skal kunne bruges til noget i den næste tekst, de læser, eller i den næste dialog, de deltager i.

Hvordan fortolker jeg resultatet?

Eleverne vil nok altid gå efter 100 %, men fortæl dem, at det også er rigtigt godt at klare **80 % af ordene** i en ordforrådstest. Med 80 % vil mange testudviklere mene, at man har bestået testen, men det gælder naturligvis, at testen rummer en vis mængde ord (efter min mening mindst 25).

Vær også opmærksom på testens sværhedsgrad, når du fortolker resultatet.

En ”meaning recognition”-test, hvor eleven skal finde ordets betydning blandt flere muligheder, vil altid give en bedre score end en ”form recall”-test, hvor eleven selv skal huske og skrive ordet. ”Form recall” er med andre ord en sværere testform.

Eksempel på "Meaning recognition"		**Eksempel på "form recall"**	**Eksempel på "meaning recall"**
Jahr___ Kind___ Weg___ Spiel___ Stadt___ Welt___ Wort___ Wert___	a) By b) Verden c) År d) Værdi	Oversæt ordet "by" til tysk ----------	Oversæt ordet "Stadt" til dansk ----------

Begge tests er gode tests, men de tester forskellige lag af kendskab til ordet og vil give forskellige resultater. Det er vigtigt, at eleven ved, at det er naturligt med et dårligere resultat på en ”form recall”-test end på en ”meaning recognition”-test.

En lettere ”recall”-test er den omvendte udgave, også kaldet ”meaning recall”, hvor man giver det tyske ord, og så beder om en dansk oversættelse, men stadigvæk er ”recall” sværere end ”recognition”. Testteknisk er ”recall” besværligt, fordi eleven er nødt til at kunne stave ordet korrekt (og skrive tydeligt), og det er sværere at lade et quizprogram rette testen. Er ”recognition” godt nok, hvis man vil undersøge, om eleverne kan genkende og forstå ordene i en tysk tekst? Ja, meget tyder på, at det er godt nok. Læs evt. mere på https://www.derdiedas.dk/ordforraadstests/

Receptivt eller produktivt?

Vil du teste det receptive ordforråd, hvilket er det nemmeste, fordi det fx kan gøres i en simpel multiple-choice-test eller i en oversættelsestest?

Eller vil du teste deres produktive ordforråd, dvs. undersøge, hvor mange ord eleverne kan bruge i skrift eller tale?

Jeg har ingen forskningsmæssige erfaringer med at teste et produktivt ordforråd, men hvis man har arbejdet med en ordliste, kan man jo altid vurdere (i 2 minutters tale eller i en skriftlig aflevering), om de pågældende ord er blevet anvendt korrekt og også gerne på en varieret måde. Det kan eleverne også selv gøre ved at sidde parvist eller i grupper med en række ord, som de skal krydse af, hvis de andre elever, der holder oplæg eller deltager i en samtale, bruger disse ord.

Hvilke kompetencer?

Vil du teste:

- Elevernes kendskab til ordet, så de kan genkende det og forstå det i en tekst?
- Elevernes kendskab til ordet, så de kan genkende og forstå det i en talt situation (samtale, lydklip eller film)
- Elevernes evne til at bruge ordet mundtligt, med fokus på rigtig udtale?
- Elevernes evne til at bruge ordet mundtligt, med fokus på krav om flydende tale?
- Elevernes evne til at bruge ordet skriftligt med fokus på rigtig stavning?
- Elevernes evne til at bruge ordet skriftligt med fokus på rigtige ordforbindelser?
- Elevernes kendskab til ordets bøjningsformer samt substantivers køn?
- Elevernes kendskab til typiske kollokationer, som ordet indgår i?
- ?

Det vigtigste er, at du vælger én ting. Én test bør kun teste én kompetence. Ellers kan resultatet blive mudret.

Hvilket format?

Overordnet skal man overveje, om det skal være på papir eller digitalt.

Fordelen ved papirtest er at man kan udelukke eller styre brugen af hjælpemidler. Ulempen er, at det tager tid at rette.

Fordelen ved digital test er, at det ligner elevens virkelighed og at man ikke skal rette dem selv. Eleven kan dermed tage testen igen og igen for at træne, uden at læreren behøver at være indblandet.

Digitale testprogrammer er fx *easy LMS, fyrebox og quizmaker* eller dem, du i forvejen bruger i fx *lectio* eller *google docs/classroom*.

Hvis det skal være mindre formelt (og mere sjovt), så brug fx *quia, quizlet eller kahoot*.

- Multiple-choice med dansk
- Multiple-choice med tyske synonymer
- Multiple-choice med kontekst
- Oversættelse tysk – dansk
- Oversættelse dansk – tysk
- Parvis kontrol af ordene på en ordliste
- Kryds-og-tværs med danske ord eller med billeder
- Dicto-gloss af oplæst tekst.
- Optælling af, hvor mange testord der anvendes produktivt i mundtlige oplæg eller en skriftlig aflevering

God fornøjelse!

Og husk, at der er mange elever, der elsker den gode konkurrence. Udnyt det til at få udvidet deres ordforråd betragteligt.

Test elevernes ordforrådsstørrelse

Det er næsten umuligt at begive sig ud i at udvikle en test, der kan måle ordforrådets størrelse. Det skyldes til dels, at det er svært at få adgang til et egnet korpus, der kan levere de rigtige ord. Jeg har samarbejdet med Sketch Engine, der har et lemma-baseret korpus, der er baseret på 16 milliarder tyske ord fra internettet (både nyhedssites, private blogs, butikssider, litteratursamlinger og chat). Det er det oplagte korpus, men det tager meget lang tid at overskue og anvende. Derudover tager selve processen med kvalitetssikringen af ordforrådstests meget lang tid. Jeg ender med at have afprøvet mine tests på mindst 300 elever i en periode på halvandet år.

Hvad gør du så, hvis du gerne vil måle størrelsen på elevernes ordforråd og evt. bruge det som pædagogisk værktøj flere gange i løbet af uddannelsesforløbet?

PAS PÅ med ordforrådstests på internettet. Hvis du googler Wortschatz + Test, kommer der utrolig mange forslag, men pas på. Det er svært at gennemskue, hvilke ord, der er valgt til testen (dvs. hvilket korpus, der danner basis for testen), og det er næsten umuligt at finde informationer om, hvordan testen er udviklet og ikke mindst kvalitetssikret. Disse internettests bør kun opfattes som UNDERHOLDNING.

Goethe institutterne har deres egne test, og de må naturligvis formodes at være rigtig gode. Man skal dog være opmærksom på, at disse tests er udviklet til Goethecertificeringen, dvs. de tester kompetencer, der hører hjemme i Goethecertifikaterne og ikke nødvendigvis passer til STX-undervisningen. Derudover skal man være opmærksom på, at deres korpus, som testene baserer sig på, ikke er frekvensbaseret, men skabt på baggrund af de kommunikative situationer, som man som tysktalende bør beherske jf CEFR/GER. Ordlisten til B1 rummer således ca. 3400 ord, men alligevel er kun 43 % af de hyppigste tyske ord repræsenteret (jf. Tschirner, 2017). Alligevel vil det efter min mening altid give GOD MENING at tage et Goethe Certifikat, da det kan bruges til at lette adgangen til både det tyske arbejdsmarked og de tyske uddannelsesinstitutioner.

Dialang er et diagnostisk redskab, der blev udviklet for EU-midler for en del år siden. Eleverne kan her få en idé om, hvordan de klarer sig inden for kompetencerne: at lytte, læse, skrive, ordforråd og grammatik. Et minus ved testene er, at de er ret omstændelige og kræver god tid. Derudover kræver de et stort ordforråd for overhovedet at komme i gang med dem. En fordel er, at de favner så mange kompetenceområder.

Derdiedas-ordforrådstests

Derdiedas-ordforrådstests er de test, jeg udvikler i mit projekt "Talent for tysk". Det er i korte træk en multiple-choice-test af det receptive ordforråd. Der findes i alt 5 test. Deres forbillede er den mest brugte engelsksprogede test VLT (Vocabulary Levels Test). Mine test adskiller sig fra den engelske VLT ved, at jeg anvender L1 (dansk) i stedet for tyske syno-nymer. Hvis man har mulighed for at anvende L1 (ved en sprogligt homogen elevgruppe), anbefales det af førende ordforrådsforskere (bl.a. Norbert Schmitt). Derudover adskiller mine tests sig også ved, at jeg har ændret antallet af testord og distraktorer i den enkelte kasse. Jeg har udvidet antallet af testord fra 3 til 4 og antallet af distraktorer fra 6 til 8 for at mindske risikoen for tilfældigt gætteri. Der er stadig gætteri til stede (det er svært at undgå i en MCT), men mine interviews med deltagende elever viser, at langt de fleste gæt er meget kvalificerede og baserer sig på kendskab til lignende ord eller kendskab til distraktorerne, dvs. de "snyder" sig ikke til et bedre resultat – de bruger deres viden om sprog og om tysk.

Derdiedas 500 tester elevens kendskab til de hyppigste 500 ord. Eleven testes direkte i 32 udvalgte ord fra frekvensområdet 0 - 500, (og indirekte i 32 andre ord, idet distraktorerne stammer fra samme frekvensområde). Testen kan ikke med 100 % sikkerhed sige, præcis hvor mange af de 500 ord eleven kender, men den giver et meget validt fingerpeg om, hvorvidt eleven kender 50 % eller 80 % af de hyppigste tyske ord.

Derdiedas 1500 tester elevens kendskab til ordene i frekvensområdet 500 – 1500.

Derdiedas 2500 tester elevens kendskab til ordene i frekvensområdet 1500 – 2500.

Derdiedas Talent tester elevens kendskab til ordene i frekvensområdet 2500 – 3500.

Derdiedas Elite tester elevens kendskab til ordene i frekvensområdet 3500 – 4500.

Alle tests er udviklet efter samme model som derdiedas 500. Du kan læse mere om udviklingen af både det korpus af ord, der ligger til grund for ordene, samt om udviklingen af testene på https://www.derdiedas.dk/ordforraadstests/

Litteratur om ordforrådstest

Albrechtsen, D, Haastrup, K & Henriksen, B. (2004). The Relationship between Vocabulary Size and Reading Comprehension in the L2. I: Albrechtsen m.fl. (red). *Angles on the English-Speaking World* (s. 129 – 140). København: Museum Tusculanum Press

Gyllstad, H., Vilkaitė, L., & Schmitt, N. (2015). Assessing vocabulary size through multiple-choice formats: Issues with guessing and sampling rates. *ITL International Journal of Applied Linguistics*, 166, 276–303

Henriksen, B. (2009). Det oversete ordforråd? I: Byram m.fl. (red): *Sprogfag i forandring. Pædagogik og praksis* (s. 205 - 229). Frederiksberg C: Samfundslitteratur

Kremmel, B., & Schmitt, N. (2016). Interpreting vocabulary test scores: What do various item formats tell us about learners' ability to employ words? *Language Assessment Quarterly*, 13(4), 377–392

Milton, J (2009): *Measuring second language vocabulary acquisition*. Bristol: Multilingual Matters.

Milton, J & Alexiou, T (2009). Vocabulary Size and the Common European Framework of Reference for Languages. I: *Vocabulary Studies in First and Second Language Acquisition. The Interface Between Theory and Application* (s.194 – 211). Houndsmills: Palgrave Macmillan

Nation, I.S.P. (2013). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Nation, I.S.P. (2016). *Making and Using Word Lists for Language Learning and Testing*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company

Read, John (2000). *Assessing Vocabulary*. Cambridge: Cambridge University Press

Schmitt, N. (2010). *Vocabulary in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press

Schmitt, N. & Schmitt, D. (2014). A reassessment of frequency and vocabulary size in L2 vocabulary teaching. *Language Teaching*, 47, s. 484-503

Schmitt, N, Nation, P & Kremmel, B (2019). *Moving the field of vocabulary assessment forward: The need for more rigorous test development and validation*. Cambridge University Press.

Stæhr, L.S. (2008). *Vocabulary Size and the skills of listening, reading and writing*. Language Learning Journal, 36, s. 139 – 152.

Stæhr, L.S. (2009). Tilegnelse og testning af ordforråd. I: Byram m.fl. (red): *Sprogfag i forandring. Pædagogik og praksis* (s. 167 – 204). Frederiksberg C: Samfundslitteratur

Tschirner, E. (2010). Wortschatz. I: Fandrych, C. & Krumm, H-J (red): *Deutsch als Fremdsprach. Ein internationales Handbuch*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Tschirner, E. (2017). Wortschatzwissen als Grundlage zweitsprachlicher Kompetenzen. I: *Bausteine des Spracherwerbs DaF/DaZ*, s. 11 - 21